

عنوان دستورالعمل:

نظافت نشتشو گند زدایی و لکه زدایی بخشها و واحدها

کد: WIN 33-01	شماره ویرایش: ۳	تاریخ تصویب و ابلاغ: ۹۵/۹/۱
حوزه تولید: بهداشت محیط	تعداد صفحه ها: ۵	تاریخ آخرین ویرایش: ۹۵/۸/۳۰
هدایت کننده: مسئول بهداشت محیط / سوپروایزر کنترل عفونت		تاریخ بازبینی بعدی: ۹۶/۸/۳۰

اهداف:

رعایت استانداردهای بهداشت در بخشها و واحدهای بیمارستان و جلوگیری از انتشار عوامل بیماریزا از سطوح پایین به بیمار و کارکنان

تعریف واژگان و کلمات کلیدی:

کنترل عفونت بیمارستانی یکی از مهمترین مباحث مدیریتی و استراتژیک مراکز بهداشتی و درمانی به شمار می رود که کنترل عدم انتقال عفونت از محیط فیزیکی به بیمار جز با برنامه ریزی صحیح و استفاده از مواد و روشهای موثر امکان پذیر نمی باشد. آنچه مورد اهمیت است عدم انتقال عفونت از سطوح پایین کف، دیوار، سطح تخت و بدنه آن، سطح لاکر، سطح دستگاههای کمک کننده و مانیتورها و سایر سطوح به سطح دست پرسنل و سطح بدن بیمار است بدین منظور و بر اساس دستورالعمل سازمان بهداشت جهانی محیط بیمارستانی به ۴ منطقه یا زون اصلی تقسیم بندی می گردد:

- ۱- مناطق بحرانی (Critical) شامل اتاقهای عمل، اتاقهای آنژیوگرافی، اتاقهای تعبیه پیس، اتاقهای پانسمان و ICUهای قلب باز
 - ۲- مناطق نیمه بحرانی (Semi Critical) شامل CCUها و بخشهای نوزادان و اتاقهای ایزوله
 - ۳- مناطق غیر بحرانی (non critical) شامل بخشهای عمومی بستری و بخشهای پاراکلینیکی و سرپایی
 - ۴- مناطق عمومی (general site) شامل راهرو، سرویسهای بهداشتی و محلهای اداری.
- چهار منطقه فوق در دو مقوله نظافت (Cleaning) و گند زدایی (Disinfection) برنامه ریزی می شوند.

ماده گندزدا: مواد شیمیایی که به طور معمول به صورت مایع بوده و برای حذف میکرو ارگانیسمها در محیط و سطوح استفاده می شوند. گندزدایی: حذف میکرو ارگانیسمهای بیماریزا از محیط ها و سطوح به وسیله مواد گندزدا که مترادف واژه ضد عفونی است که در مورد بدن انسان استفاده می گردد.

روش انجام کار:

۱. جارو

فاکتور نظارتی نحوه نظافت صحیح تمیز به نظر رسیدن کلیه سطوح و عدم وجود گرد و غبار روی آن می باشد در منطقه چهارم تقسیم بندی مناطق (مناطق عمومی) چون مرحله گندزدایی حذف می شود این مرحله با دقت بیشتری باید انجام و نظارت گردد (در این مناطق آب ژاول به عنوان رنگ بر یا بلیچ برای از بین بردن لکه ها و شفافیت سطح زمین به کار برده می شود و نه به عنوان گندزدا).

- تی زدن باید به صورت حرکت ماریچی تی از محل تمیز به محل آلوده باشد
- از تی های مختلف برای مناطق مختلف استفاده شود با رنگهای متفاوت تی قرمز مخصوص سرویسهای بهداشتی، تی سفید مخصوص اتاقهای استراحت پرسنل، تی سبز مخصوص راهرو ها و قسمتهای اداری و اتاقهای بیماران بخشهای عمومی ، تی زرد مخصوص فضاهای عفونی (بیمار عفونی یا مشکوک به عفونت در آن حضور دارد) و در مرحله آخر لکه زدایی مایعات و ترشحات بیمار .
- در پایان هر مرحله تی استفاده شده شسته شده و ضد عفونی می گردد و درمحل تعیین شده در تی شوی ها آویزان و خشک شود.

۳. دستمال کشی

- در مناطق مختلف از دستمالها با رنگهای مختلف استفاده گردد کد بندی رنگی دستمالها به این صورت است که دستمال با رنگ سفید برای گرد گیری و نظافت محلهای عمومی - دستمال سبز برای نظافت اتاقهای استراحت پرسنل - دستمال آبی برای نظافت سطوح غیر تماس با بیمار بخشها مانند استیشن پرستاری و دستمال زرد برای استفاده در سطوح اطراف بیمار عفونی و یا مشکوک به عفونت مانند بدنه تخت، لاکر ، مانیاتور و ... که بر اساس این کد بندی تنها دستمالهای زرد رنگ باید به محلولهای گندزدا آغشته باشد .
- نظافت ظاهری دستمال در تمام مراحل کار رعایت گردد و دستمالها (به غیر از دستمال زرد رنگ که پس از استفاده باید دور انداخته شده و مورد استفاده مجدد قرار نگیرد) باید پس از استفاده شسته شده ، گندزدایی شده و به صورت مناسب خشک شود و در محلهای تعیین شده آویزان گردد.

روش گندزدایی:

- در مرحله گندزدای با توجه به دسته بندی سطوح گندزدایی : گندزدایی سطح بالا (High level)
- گندزدایی سطح متوسط (Intermediate level) و گندزدایی سطح پایین (low level) و بر اساس دستور العمل شماره ۱ گندزدایی با توجه به درجه اهمیت محل باید انجام پذیرد .
- در شرایط بروز عفونتهای خارج انتظار در بیمارستان مقتضی است برنامه جداگانه طبق نظر کمیته کنترل عفونت تعیین و اجرا گردد.
- رعایت موارد زیر در استفاده از گندزداها ضروری است
۱. از استفاده از محلولهایی که اطلاعاتی در باره آن وجود ندارد خودداری گردد.
 ۲. به نحوه رقیق سازی و زمان ماندگاری محلول توجه شود .
 ۳. در صورت رقیق بودن محلول در دسترس به صورت روزانه استفاده گردد.
 ۴. از مخلوط نمودن هر ظرف محلولی با ظرف دیگر خودداری گردد حتی در مواردی که اطمینان وجود دارد که هر دو محلول مشابه هستند .
 ۵. حداقل زمان تماس محیط و سطح با گندزدا ۲۰ دقیقه است و مواد گندزدا باید در طول این مدت دستمال کشیده و پاک نشود .

لکه زدایی بخشها و واحدها لکه های کوچک و محدود (کمتر از ۳۰ سی سی) :

۱. دستکش و در صورت لزوم عینک و ماسک مناسب پوشیده شود .
۲. با دستمال زرد خون و ترشحات از روی سطح پاک شود.
۳. محل آلودگی با دستمال آغشته به آب و صابون نظافت گردد.
۴. در صورت امکان مواد گند زدای در دسترس بر روی سطح مورد نظر اسپری شود و یا با دستمال آغشته به محلول گندزدا دستمال کشی مناسب انجام گردد.
۵. در صورت استفاده از آب ژاول برای سطوح صاف از آب ژاول ۲ درصد با رقت ۱ به ۵۰ و برای سطوح دارای خلل و فرج از آب ژاول با رقت ۱ به ۵ استفاده شود .

لکه زدایی بخشها و واحد ها لکه های بزرگ و با سطح زیاد (بیشتر از ۳۰ سی سی):

۱. دستکش و در صورت لزوم عینک و ماسک مناسب پوشیده شود.
۲. محدودیت تردد در اطراف آلودگی با قرار دادن مانع مشخص صورت پذیرد (قرار دادن سطل یا یک مانع قبل از آلودگی که علاوه بر مشخص بودن محل آلودگی برای عابران از پخش شدن آلودگی نیز جلوگیری شود).
۳. به وسیله دستمال یا ملحفه با اندازه مناسب وسعت لکه ، محل آلوده پوشانده می شود.
۴. روی پارچه محلول آب ژاول با غلظت ۱۰ درصد ریخته و بین ۱۵ تا ۲۰ دقیقه زمان داده شود.
۵. با آب و مواد شوینده محل پاک و تمیز گردد.
۶. تی کشی با محلول گندزدای در دسترس صورت پذیرد.

لکه زدایی بخشها و واحد لکه های مواد شیمیایی خطرناک:

- ۱- دستکش و در صورت لزوم عینک و ماسک مناسب پوشیده شود.
- در خصوص لکه های ایجاد شده توسط مواد شیمیایی خطرناک مانند انواع حلالهای مورد استفاده در آزمایشگاه و ترکیبات گند زدایی غلیظ در زمان رقیق سازی ابتدا با توجه به وسعت لکه پارچه مناسب به صورت خشک در روی محل آلوده قرار گیرد و پس از جذب کامل مایع ، دستمال کشی مرطوب صورت پذیرد

نام و نام خانوادگی تهیه کنندگان و سمت :

- نجم السادات سبحانی: مسئول بهداشت محیط
- معصومه رستمی : سوپروایزر کنترل عفونت
- مرتضی توانا : مسئول خدمات
- دکتر ناصر هداوند: سرپرست امور دارویی
- دکتر سعید افتخاری :مدیر مرکز

مستندات مرتبط:

نحوه استفاده صحیح از ترکیبات و مواد گند زدا در مرکز:

ردیف	نام محلول	سطح هدف	کلاس ضد عفونی	پایه	نحوه استفاده
۱	سورفانیوز	سطوح بحرانی و نیمه بحرانی	Intermediate	آمونیم کلراید	۲۰ میلی لیتر از کنسانتره به همراه ۹۸۰ میلی لیتر آب ۱ لیتر برابر محلول ۰.۲۵٪ آماده مصرف (نیم لیتر کنسانتره در ۲۰۰ لیتر)
۲	اسپری میکروزید	سطوح غیر بحرانی و نیمه بحرانی	Intermediate	الکل	اسپری آماده مصرف سریع الاثر بر سطح مورد نظر بعد از نظافت به اسپری شده و پس از ۲ دقیقه زمان در صورت بروز لکه در سطوح فلزی به وسیله دستمال آغشته به همین ماده لکه زدایی انجام می شود.
۳	اسپری آنیوس DDH1	سطوح بحرانی نیمه بحرانی	Intermediate	الکل	اسپری آماده مصرف، بر سطح مورد نظر بعد از نظافت به اسپری شده و پس از ۵ دقیقه سطح مورد نظر ضد عفونی می گردد این محلول قابلیت پاک کنندگی دارد
۴	پرسیدین ۱٪	سطوح بحرانی و عفونی	High level	پراستیک اسید	محلول کنسانتره به صورت ۲۰ میلی لیتر در ۹۸۰ میلی لیتر آب رقیق شده و مصرف می گردد. سطوح مورد نظر به وسیله تی یا دستمال با این محلول آغشته شده و پس از خشک شدن قابل استفاده می باشد این محلول در شرایط بروز عفونتهای خاص برای کلیه سطوح قابل لمس و سطوح اطراف بیمار قابل استفاده می باشد .
۵	D6 نانوسیل	سطوح بحرانی و عفونی	High level	پراکسید هیدروژن	محلول ۰.۶٪ پراکسید هیدروژن آماده مصرف قابل استفاده در دستگاه مه خشک نوکو اسپری جهت ضد عفونی فضای کامل مورد نظر با توجه به محاسبه حجم محل و ۳۰ دقیقه کار دستگاه محل مورد نظر پس از گذشت حداقل ۳۰ دقیقه (یکساعت) قابل استفاده می باشد
۶	آب ژاول	سطوح نیمه بحرانی و غیر بحرانی	Low level	هیپوکلرید سدیم	این محلول در بسته بندی ۴ لیتری با غلظت ۵ درصد استفاده می شود که به علت ناپایداری در صورت عدم استفاده در ۲ ساعت اول رقیق سازی تنها خاصیت سفید کنندگی خواهد داشت و قابلیت ضد عفونی خود را از دست میدهد.
۷	قرص هیپو کلرین (ژاول پارت)	سطوح نیمه بحرانی و غیر بحرانی	Low level	هیپوکلرید سدیم	هر قرص در ۴ لیتر آب تمیز حل شده و بلافاصله مورد استفاده قرار میگیرد به علت ناپایداری محلول ایجاد شده تا حداکثر ۲ ساعت باید استفاده گردد. (غلظت محلول ۳۱۵ میلی گرم در لیتر)

(منابع و امکانات لازم):

۱. جارو
۲. تی با کد بندی رنگی
۳. انواع دستمال با کد بندی رنگی
۴. انواع ملحفه و دستمال اسقاط در سایزهای مختلف
۵. ترکیبات و محلولهای شوینده
۶. ترکیبات و محلولهای گند زدا
۷. ظرف با جنس و اندازه مناسب برای نگهداری محلول رقیق شده و آماده مصرف و ظرف مدرج استاندارد جهت رقیق سازی .
۸. برچسب حاوی نام ماده ، اقدامات احتیاطی و لوزی خطر جهت نصب بر ظرف محتوی مواد گند زدا

مراجع:

- راهنمای بهداشت محیط بیمارستان سازمان بهداشت جهانی.
- دستورالعمل CDC
- اطلاعات شرکت های مواد شوینده و گندزدا

نام و امضاء تایید کننده مدیر مرکز : دکتر سعید افتخاری	نام و امضاء سرپرست تهیه کنندگان: مسئول بهداشت محیط: نجم السادات سبحانی
نام و امضاء تصویب و ابلاغ کننده رئیس مرکز: دکتر فریدون نوحی	مهر و امضاء دفتر بهبود کیفیت بهزاد مومنی